

FOLKETINGET

Rejserapport af Børne- og Undervisningsudvalgets udvalgsrejse til Skotland

Tid: Den 3.-5. marts 2025

Sted: Edinburgh, Skotland

Deltagere: Sara Emil Baaring (S), delegationsleder
Anni Matthiesen (V)
Helena Artmann Andresen (LA)
Lotte Rod (RV)

Ledsaget af: Mischa Vedis Juul Andersen, udvalgssekretær
Signe Draabe Bruunsgaard, udvalgsassistent
Emma Kathrine Mathiasen, ambassaden i London

7. marts 2025

Formål

Formålet med Børne- og Undervisningsudvalgets studietur til Skotland er at lære og finde inspiration i de skotske metoder til at fremme inklusion i undervisningen og støtte til børn med særlige behov.

J.nr.: 25-000167-4
Mischa Vedis Juul
Andersen
Udvalgssekretær
mischa.andersen@ft.dk
k

Undervisningsområdet er fuldstændig overdraget til Skotland. Det blev det ifm. The Scotland Act fra 1998. Siden 1999 har skole- og uddannelsesområdet haft stor prioritet i parlamentet. Det overordnede ansvar og kontrol med undervisningen i landet ligger hos den skotske regering, mens Education Scotland fører tilsyn med området. Ansvar for at levere uddannelsesstilbud ligger hos Skotlands 32 lokale myndigheder, der fungerer som uddannelsesmyndigheder.

Folketinget
Christiansborg
1218 København K
3337 5500
ft@ft.dk
www.ft.dk

Programmet er omdelt på BUU alm. del – bilag 109 (folketingsåret 2024-2025).

Væsentligste punkter fra besøget

En betydelig andel af skolebørn i Skotland (40 pct) har behov for ekstra støtte. I Skotland har de en bred forståelse af børn med særlige behov, og det dækker således bl.a. børn med fysiske eller mentale helbredsproblemer, elever der oplever udfordringer i hjemmet, elever med ord- eller talblindhed, elever med engelsk som andetsprog og elever med sociale eller følelsesmæssige udfordringer.

Den skotske inklusionsstrategi er baseret på en behov-drevet tilgang, hvor tildelingen af støtte ikke er betinget af en formel diagnose, men derimod

baseres på en individuel vurdering af barnets specifikke behov. Ifølge den skotske tilgang er det vigtigt, at barnet får den nødvendige støtte tidligt og med minimal indgriben i barnets liv, og det er ofte praktikerne, der står for dette. Når der er behov for yderligere hjælp, anvendes en trinvis metode til vurdering og planlægning, og fx specialpædagogisk eller sundhedsfaglig ekspertise kan inddrages for at sikre, at hvert barn får den rette støtte.

Delegationen afholdt møder med the Scottish Government, Education Scotland, der er en myndighed, hvis opgave er at styrke kvaliteten og forbedringen af uddannelsessystemet i Skotland samt parlamentsmedlemmer fra det skotske parlament. På møderne fik delegationen en gennemgang af lovgivningen på området og særligt en gennemgang af »Additional Support for Learning (ASL) Act«, der blev vedtaget i 2004 og siden har været opdateret flere gange for at forbedre støtten til børn og unge med særlige behov. Lovgivningen giver børn og unge, forældre og omsorgspersoner en række rettigheder, som inkluderer retten til:

- At anmode om, at behov for ekstra støtte identificeres og planlægges.
- At modtage rådgivning og information om deres eller deres barns behov for ekstra støtte.
- At deltage i diskussioner om den støtte, de eller deres barn vil modtage.
- At få adgang til procedurer for konfliktløsning for at løse bekymringer.

Der er bred enighed i det skotske samfund om vigtigheden af at inkludere så mange elever med særlige støttebehov som muligt i den almindelige skole. Dog står de i det skotske skolevæsen over for flere udfordringer, herunder at antallet af børn og unge, der modtager ekstra støtte til læring, nu er otte gange højere end i 2004, der er stigende udfordringer med langvarigt skolefravær, der er flere forældre der ikke mener, at deres børn får den hjælp, de har behov for i den almindelige skole og samtidig går 30 pct. af de skotske unge ud af skolen uden formelle kvalifikationer. Især efter covid-19-nedlukningerne oplever de i Skotland, at flere børn har behov for ekstra støtte.

I Skotland har de en offentlig organisation kaldet »Enquire«, der tilbyder rådgivning og støtte til forældre og omsorgspersoner, der oplever problemer med deres barns skolegang. Deres tilgang er baseret på en række trin, som de vejleder børn, forældre, omsorgspersoner og praktikere i:

1. Det første skridt er at tage direkte kontakt med barnets lærer.
2. Hvis problemet ikke bliver løst ved at tale med læreren, anbefales det at skrive til skolen. Dette skaber en skriftlig optegnelse af bekymringerne og viser, at man vil samarbejde.

3. Hvis der stadig ikke er fundet en løsning, kan man eskalere problemet ved at kontakte skoleledelsen.
4. Hvis problemet fortsat ikke bliver løst, kan man kontakte de lokale myndigheder, som har ansvaret for barnets uddannelse og støtte. De kan tilbyde yderligere hjælp og ressourcer til at løse problemet.

Den skotske regering har siden 2021 øget finansieringen til elever med særlige behov på grund af det stigende antal af disse elever. En rapport fra Audit Scotland, udgivet den 27. februar 2025, understreger dog behovet for, at regeringen genovervejer sin tilgang til planlægning, finansiering og bemanning af ekstra støtte til læring som en integreret del af den almindelige skoleundervisning. Rapporten fremhæver behovet for bedre data til at forstå elevernes behov og de nødvendige ressourcer til at støtte dem. Desuden påpeger den betydelige forskelle i støtten til elever med særlige behov, afhængigt af hvilken lokal myndighed de tilhører.

Delegationen besøgte Queen Margaret University, der havde inviteret forskere fra Glasgow University og University of Stirling til at fortælle om, hvordan inklusion og støtte er indarbejdet i læreruddannelsen. Den skotske læreruddannelse er struktureret med en vekselvirkning mellem praktisk erfaring og teoretisk viden, og de lærerstuderende er hver uge i tre dages praktik på en skole, har en dag med undervisning og en dag med gruppearbejde. Inklusion og social retfærdighed er grundlæggende værdier for den skotske læreruddannelse og for arbejdet i skolerne. Inklusion er således en del af alle fag på læreruddannelsen for at sikre, at kommende lærere er godt rustet til at håndtere elevernes forskellige behov i klasseværelset. Forskerne lagde dog også vægt på, at lokal kultur på den enkelte skole og i den lokale myndighed har stor betydning for, hvordan lærerne arbejder med inklusion i praksis, ligesom lærerne i Skotland også er ramt af, hvad forskerne kaldte »tidsfattigdom«, altså mangel på tid til at understøtte eleverne på det niveau, de har brug for.

For at opleve, hvordan inklusion bliver indarbejdet i undervisning i praksis, besøgte delegationen Craigmount High School, som underviser elever fra 11-18 år. Her mødte delegationen skolens ledelse, lærere herunder de lærere, der er ansvarlige for understøttelsen af elever med særlige behov og en række elever, der får støtte. Skolen arbejder med inklusion og på at understøtte den store andel af elever med særlige behov bl.a. ved følgende:

- Skolen arbejder på at integrere inkluderende undervisningsmetoder i klasseværelset. Dette inkluderer differentieret undervisning, hvor lærerne tilpasser deres undervisning til at imødekomme forskellige læringsstile og behov.

- Fagfolk med ekspertise i specialpædagogik arbejder tæt sammen med lærere og elever for at sikre, at undervisningen er tilpasset individuelle behov. Der er en tovholder for »Support for Pupils with Additional Support Needs« på hver årgang, der er ansvarlig for understøttelsen af børn med særlige behov.
- Craigmount High School tilbyder forskellige støtteprogrammer for elever med særlige behov. Dette kan omfatte ekstra undervisning, mentorordninger og adgang til specialiserede ressourcer og personale.
- På skolen har de, hvad de kalder »Enhanced Support Base (ESB)«, der er en specialiseret afdeling, der tilbyder et støttende undervisningsmiljø for elever med særlige behov, såsom autisme eller kognitive funktionsnedsættelser. ESB er lavet til at imødekomme behovene hos elever, der har gavn af en individualiseret undervisning i en lille klasse med flere voksne per barn end en almindelig skoleklasse.
- Skolen investerer i løbende faglig udvikling af lærere, så de er bedre rustet til at håndtere mangfoldigheden i klasseværelset og implementere inkluderende praksis.